

www.mevzuattakip.com.tr

Doğrudan Temin Usulüyle Yapılan Alımlarda Yaklaşık Maliyet Hesaplanması Zorunlu mudur?

Bu değerlendirmede, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda bir alım usulü olan Doğrudan Teminde yaklaşık maliyet hesabının yapılmasının zorunlu olup olmadığı irdelenmiştir.

DOĞRUDAN TEMİN USULÜYLE YAPILAN ALIMLARDA YAKLAŞIK MALİYET HESAPLANMASI ZORUNLU MUDUR?

Salih ÜÇÜNCÜ

Başuzman

Kamu hukukuna tabii olan veya kamunun denetimi altında bulunan ya da kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılması zorunludur.

Bilindiği gibi kanunun 2.maddesi kanun kapsamına giren işler ve idareleri belirtirken 3.maddesinde de kanun kapsamı dışında tutulan işler yani istisnalar yer almıştır.

Kanunda Açık İhale Usulü, Belli İstekliler Arasında İhale Usulü ve Pazarlık Usulü olmak üzere üç tür ihale usulü öngörülmüştür.

Kamu İhale Kanunu'nda başta ihale usullerinden biri olarak düzenlenmiş iken 15.08.2003 tarihinde 4964 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle ihale usulü olmaktan çıkartılan Doğrudan Temin Usulü, sanılanın aksine bir ihale usulü değil, 4734 sayılı Kanun'un 22 nci maddesinde belirtilen istisnai ve ivedi nitelikteki ihtiyaçların varlığı halinde başvurulabilecek bir alım şeklidir.

Başka bir deyişle Doğrudan Temin, ilan ve ihale yapılmaksızın, ihale komisyonu kurulmaksızın, teminat alınmaksızın, 10.maddedeki yeterlilik kriterleri aranmaksızın idarece görevlendirilecek kişilerce piyasa araştırması yapılarak yapılan bir alım işlemidir.

Doğrudan temin, hem kamu alımı sürecinde idareler açısından emek ve zaman kaybını minimize etmesi hem ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında hızlı bir şekilde karşılanması hem de kamu kaynaklarının verimli ve etkin bir şekilde kullanılması suretiyle kamu harcamalarında tasarruf sağlayıcı özelliğiyle oldukça önemli bir kamu satın alım usulüdür.

Doğrudan teminle ilgili bu bilgilerden sonra asıl konumuz olan yaklaşık maliyeti biraz irdeleyelim.

Yaklaşık maliyet, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalesi yapılmadan önce idarece her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere hesaplanan ve dayanakları ile birlikte bir hesap cetvelinde gösterilen, ihale ve ön yeterlik ilanlarında yer verilmeyen, isteklilere veya ihale süreci ile resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmayan, ihale konusu işin öngörülen bedelidir.

İdareler, ihale konusu alımın yaklaşık maliyetini dikkate alarak ihalenin eşik değerinin altında kalıp kalmadığını belirler. Yaklaşık maliyet, uygulama yönetmeliklerinde belirlenen esas ve usuller uyarınca ayrıntılı miktar ve fiyat araştırması yapılmak suretiyle gerçekçi biçimde tespit edilir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir.

İdareler ihtiyaç duyulan malların en uygun fiyatla temin edilebilmesi sürecinde, yaklaşık maliyeti tespit ederken geniş kapsamlı araştırma yaparlar. Tedarik edilecek malın özelliğine göre valilik, belediye, ticaret odası, sanayi odası, meslek odaları, üretim ve satış yapan kamu kurum ve kuruluşları ile borsa ve özel sektör kuruluşlarından fiyat isteyebilecekleri gibi, piyasada ihale konusu malı üreten veya pazarlayan gerçek veya tüzel kişilerden de teklif özelliği taşıyan fatura isteyebilirler. Yaklaşık maliyetin hesabına ilişkin süreç sonunda elde edilen bilgiler çerçevesinde yaklaşık maliyet (KDV hariç) tespit edilip buna "yaklaşık maliyet cetveli"nde yer verilir.

Kamu İhale Kanunu'nun 22 nci maddesine göre ihtiyaçların karşılanmasında onay belgesi düzenlenmesi, onayı takiben ihale yetkilisince görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılması ve buna ilişkin belgelerin dayanakları ile birlikte onay belgesine eklenmesi zorunludur. İdarelerce gerekli görülmesi halinde, fiyat araştırmaları, ilgili uygulama yönetmeliklerindeki yaklaşık maliyetin belirlenmesine ilişkin esas ve usuller çerçevesinde yapılabilir. Ancak, Kamu İhale Kanunu'nun 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında gerçekleştirilecek yapım işlerinde fiyat araştırmasının, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nde belirlenen

yaklaşık maliyetin hesaplanmasına ilişkin esas ve usullere göre yapılması zorunludur.

Diğer taraftan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin "4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılacak alımlar" başlıklı 63 üncü maddesinde, 22/d göre Doğrudan Temin Usulüyle yaptırılacak mal ve hizmet alımları ile yapım işi bedellerinin ödenmesinde ödeme belgesine bağlanacak kanıtlayıcı belgelerin neler olduğu sayılmış, ancak sayılan belgeler içinde yaklaşık maliyet hesap cetveline yer verilmemiştir.

Kamu İhale Kanunu'nun 53 üncü maddesi hükmüne göre, bu kanunla verilen görevleri yapmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Kamu İhale Kurumu kurulmuştur. Kamu İhale Kurumu, anılan Kanunda belirtilen esas, usul ve işlemlerin doğru olarak uygulanması konusunda görevli ve yetkilidir. Bu çerçevede, düzenleyici ve denetleyici kurum olarak, Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmek Kamu İhale Kurumu'nun görevidir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri topluca nazara alındığında, yaklaşık maliyete sadece idarelerce ihale suretiyle yapılan alımlarda ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması ile bütçenin programlanmasında kullanılması halinde başvurulabileceği söylenebilir. Kamu İhale Kanunu kapsamında olmakla beraber, ihale suretiyle yapılmayan alımlarda yaklaşık maliyet tespitinin zorunlu olduğu hususunda zımni veya açık bir ifadeye ne Kamu İhale Kanunu ve ikincil mevzuatında (yönetmelik, tebliğ, genelge vb...) ne de Kamu İhale Kurulu kararlarında yer verilmiştir.

Sonuç olarak, Doğrudan Temin suretiyle yapılacak alımlarda ihtiyacın, Kanun'un 18 inci maddesinde sayılan ihale usulleri için tespit edilen kurallara uyulmaksızın; ilan yapılmadan, teminat alınmadan, yaklaşık maliyet tespit edilmeden, ihale komisyonu kurma ve anılan Kanun'un 10 uncu maddesinde sayılan yeterlik kriterlerini arama zorunluluğu bulunmadan, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak temin edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Önemle belirtmek gerekir ki, zorunlu olmamakla beraber ihtiyacın niteliğine göre yaklaşık maliyetin tespit edilip bunun bir hesap cetvelinde gösterilmesi hususu idarelerin takdirindedir.

Doğrudan Temin usulüyle yapılacak alımlarda piyasa araştırması yapılacak olması, ortaya çıkacak alım tutarına göre idarelerin ödenek tahsis etmeleri ve ödenek kullanımı bakımından bir nevi yaklaşık maliyet etkisi doğuracaktır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: etin Emeç Bulvari Hürriyet Cad. No: 2/12 ankaya ANKARA